

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	R. Hordijk	Datum	23 juni 2020
Doorkiesnummer	14 030	Kenmerk	6868312
E-mail	rinske.hordijk@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang verkenning monument voor de gastarbeider
Bijlage(n)	Geen	Beleidsveld	Cultuur

Geachte leden van de raad,

In 2020 is het precies 50 jaar geleden dat de laatste wervingsovereenkomst voor gastarbeiders werd gesloten. Naar aanleiding van dit feit heeft een aantal van u op [4 april 2019](#) vragen gesteld over de mogelijkheden voor een monument ter ere van gastarbeiders. Wij hebben uw raad toegezegd dat we de mogelijkheden van een hedendaags monument voor de gastarbeider kunnen verkennen als hiervoor een initiatief komt uit de stad. Met deze brief informeren wij u over de voortgang van deze verkenning.

Bij zo'n verkenning inventariseren we eerst goed waar de initiatiefnemers zelf aan denken en kijken we waar het draagvlak is. Het herdenken van gastarbeiders kan op vele verschillende manieren. Hiervoor is het belangrijk dat er stadsbreed draagvlak is. In mei 2019 is een gesprek gevoerd tussen de Turkse ondernemersvereniging (TOV) en een afvaardiging van het college, waarin kenbaar gemaakt dat er een idee leeft voor een monument voor gastarbeiders in Utrecht. Zij gaven aan dat deze wens bestaat bij een grote groep Utrechters met een migratie-afkomst of kinderen van ouders met een migratie-afkomst. De TOV heeft het college op 16 juni 2019 in een brief gevraagd of zo'n monument er kan komen. De wens is om aan de lange traditie van monumenten, standbeelden en kunstwerken in de openbare ruimte een werk toe te voegen dat reflecteert op de demografische diversiteit van de stad, inwoners met een migratie-afkomst of specifiek de gastarbeider en hun historische rol.

Verkenkend onderzoek

De wens van de initiatiefnemers is, zoals dat gebruikelijk is, verder onderzocht. Er zijn gesprekken gevoerd met meerdere betrokkenen om in te schatten wat het draagvlak is, waaronder de TOV en de projectgroep 50jaargastarbeiders in Utrecht. Er is ook gekeken naar voorbeelden van gastarbeidermonumenten elders in Nederland en in Europa. Aanvullend zijn de ambtelijke Projectgroep Inclusieve Samenleving geconsulteerd en is gesproken met de Adviescommissie voor Beeldende Kunst en Vormgeving (ABKV). Deze commissie adviseert het college over kunst in de openbare ruimte.

Burgemeester en wethouders

Datum 23 juni 2020
Ons kenmerk 6868312

Conclusie verkenning

Naar aanleiding van deze verkenning concluderen we dat er een voldoende breed draagvlak is in de stad voor een monument voor de gastarbeider. Het woord monument wordt weliswaar gebruikt, maar het gaat niet zozeer over 'herdenken' maar meer om een eerbetoon. Dit eerbetoon zou specifiek de groep arbeidsmigranten betreffen uit Italië, Griekenland, Marokko, Portugal, Spanje, Turkije en voormalig Joegoslavië die in de jaren 60/70 naar Nederland kwam. Het monument – en het participatietraject ernaartoe – moet bijdragen aan erkenning van deze arbeidsmigranten en meer historisch besef; bij inwoners van Utrechts in algemene zin, maar specifiek ook voor jongeren van de huidige generatie. Er is in de afgelopen jaren al veel aandacht voor dit onderwerp geweest door activiteiten, tentoonstellingen en publicaties. De vraag die nu voorligt, gaat om een hedendaags monument met een meer blijvend en tastbaar karakter.

De TOV vraagt in hun brief of het stadsbestuur het initiatief voor een monument voor de gastarbeider wil begeleiden. Ook de andere gesprekspartners vinden zich daarin. Zij zijn van mening dat de gemeente het beste kan zorgen voor een goede samenwerking met verschillende migrantengroepen. Wij zijn het ermee eens dat wij hierin een rol hebben. Conform ons Kunst in Openbare Ruimte beleid voor initiatieven vanuit de stad pakken wij samen met de Adviescommissie voor Beeldende Kunst en Vormgeving (ABKV) een leidende rol in het proces en werken we daarbij samen met partners in de stad. In het proces staat participatie met de verschillende migrantengroepen centraal. Natuurlijk betrekken we daar ook bewoners bij.

Vervolgproces

De komende periode werken we het programma en proces voor een eerbetoon voor de gastarbeider verder uit. Participatie met de verschillende migrantengroepen is daarbij een essentieel onderdeel. Na de uitwerking vormen we een kunstwerkgroep. Deze werkgroep is bij alle stappen in het proces betrokken. In deze werkgroep vragen we naast vertegenwoordigers van de Turkse Ondernemersvereniging ook vertegenwoordigers van andere (arbeids)migrantengroepen uit Italië, Griekenland, Marokko, Portugal, Spanje, Turkije en voormalig Joegoslavië. We nodigen meerdere kunstenaars met diverse culturele achtergronden uit om ideeën voor een hedendaags monument uit te werken. We gaan samen met de betrokken migrantengroepen op zoek naar de beste locatie; een locatie met een link naar het arbeidsverleden en de sociale geschiedenis van de arbeidsmigranten ligt voor de hand. Het eerbetoon verwachten we in 2021 te kunnen realiseren.

We kijken er naar uit om dit proces samen met de betrokkenen en bewoners verder vorm te geven.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,